

Sukututkimuksen etiikka

AI-yhteenveto: Sukututkimuksen etiikka liittyy tietojen keräämiseen, tallentamiseen ja julkaisemiseen liittyviin käytänteisiin.

Sukututkijan tulee kunnioittaa elävien sukulaisten yksityisyyttä, hankkia tarvittavat luvat tietojen käsittelyyn ja huolehtia tietojen oikeellisuudesta.

Lisäksi sukututkijan on tunnettava tekijänoikeudet ja muut lakisääteiset velvollisuudet

Tietojen kerääminen

Henkilötietolaki määrää tiedonkäsittelystä ja koskee sukutietorekisteriin kerättävää tietoa. Lakia ei sovelleta, jos henkilö kerää tietoa vain ja ainoastaan yksityiseen käyttöönsä (ns. kotitalouspoikkeama). Lähipiirille voi näyttää tai tulostaa tietoja.

Heti jos sukututkimusrekisteristä julkaistaan tietoa, se ei ole enää yksityinen ja tällöin tulee noudattaa henkilötietolain määräyksiä ja silloin on laadittava rekisteriseloste. Sukututkijan velvollisuus on tiedottaa sukututkimusrekisteristä monikanavaisesti.

Mikä on henkilötieto?

Kaikki tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti

- Nimi, osoite, sähköpostiosoite, puhelinnumero, henkilötunnus
- Puolison, lasten tiedot
- Valokuva, auton rekisterinumero
- verkkotunnistetieto
- fyysinen, fysiologinen, geneettinen, psyykkinen, taloudellinen, kulttuurillinen tai sosiaalinen tekijä

Mikäli keräät elossa olevien henkilötietoja, pyydä aina kirjallinen lupa ja suostumus (esimerkki: perhetietolomake)

Kirjaa ylös lähteet eli mistä tieto on saatu

Mitä tietoja EI SAA kerätä? ns. arkaluonteinen tieto

- etninen alkuperä, rotu
- yhteiskunnallinen, poliittinen tai uskonnollinen vakaumus tai ammattiliittoon kuuluminen
- rikollinen teko, rangaistus tai muu rikoksen seuraamus
- terveydentila, sairaus tai vammaisuus, hoitotoimenpiteet tai niihin verrattavat toimet
- seksuaalinen suuntautuminen tai käyttäytyminen
- sosiaalihuollon tarve tai saadut sosiaalihuollon palvelut, tukitoimet ja sosiaalietuudet
- geneettiset ja biometriset tiedot

Problemaattisia tietoja: adoptio, avioton lapsi tai isyyden tunnustaminen

Tietojen tallentaminen

Sukututkimusrekisteriin ei saa tallentaa vanhentunutta, virheellistä tai epätäydellistä tietoa. Henkilöllä on oikeus tarkastaa tietonsa ja tarvittaessa tiedot on korjattava. Henkilöllä on myös oikeus kieltää tietojensa käsittelymisen. Kielto merkitään sukututkimusrekisteriin mutta tietoa ei tarvitse poistaa. Henkilöstä voidaan käyttää esimerkiksi merkintää: "mies, syntynyt 1955".

Edesmenneet henkilöt:

henkilötietolakia ei sovelleta MUTTA kuolleesta ei saa esittää valheellisia tietoja tai vihjauksia

suoja-aika 50 vuotta arkaluontoisten tietojen osalta

sukutukijalla on moraalinen velvollisuus suojella vähän aikaa sitten kuolleiden tietoja

kuolleen tieto voi olla myös elossa olevan tieto, esim. geneettinen tieto, perinnöllinen sairaus, etninen alkuperä

Tietojen julkaiseminen

1. tiedottaminen monikanavaisesti, rekisteriseloste

2. julkaisualustan määrittäminen

paperinen sukukirja ja suljettu www-sivut rinnastetaan toisiinsa

avoimessa verkossa esim. geni.com elävien tietoja ei saa julkaista ilman asianmukaista suostumusta

3. mahdolliset tekijänoikeuteen liittyvät asiat

tekstit, teokset: Tekijänoikeus on voimassa 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä lukien (myös litteroidut haastattelut), äänitteet 50 vuotta

valokuvat: jos kyseessä on teos 70 vuotta kuvaajan kuolemasta, muut 50 vuotta

luettelot, tietokannat: 15 vuotta julkaisusta/luettelosuojaa. Sukukirjojen taulujärjestelmän muodossa olevia aineistoja ei saa esimerkiksi syöttää sukupuupalveluun ennen kuin kirjan julkaisemisesta on kulunut 15 vuotta

Muista ainakin nämä:

- teetkö sukututkimusta vain itsellesi vai onko tarkoitus julkaista tietoja? - rekisteriseloste ja tiedotusvelvollisuus
- pyydä lupa ja suostumus henkilötiedon käsittelyyn elossaolevilta
- älä julkaise internetissä tietoja elossaolevilta ilman suostumusta
- älä kerää arkaluonteista tietoa
- kunnioita edesmenneitten tietoja
- huomioi tekijänoikeudet
- kirjaa ylös lähteet mistä tiedot on saatu (jäljitettävyys)
- turvaa tietosi (esim. tietokoneella virussuojaus ja pääsynhallinta niin ettei tietoihin päästä asiattomasti)